

JOSIP BROZ TITO (1892—1980)

Dok se ovaj broj časopisa nalazio u štampi, umro je Predsjednik naše Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije Josip Broz Tito.

Titova ličnost je snažno obilježila pola stoljeća istorije Jugoslavije, a potom i istoriju Balkana, Evrope i cijelog svijeta. Oslobođilačka borba i socijalistička revolucija naroda Jugoslavije (1941—1945) nije bila samo izraz oslobodilačkih socijalnih i nacionalnih težnji naših naroda i narodnosti, nego je u punoj mjeri izražavala i težnje ka radikalnom kulturno-istorijskom preokretu na ovom prostoru, koji je vijekovima predstavljao primjer dezintegrisane regije i objekat vojnih, ekonomskih i kulturnih zavojevanja. Ovdje su svoje interese nalazili i ostvarivali osvajači sa sjevera i juga, istoka i zapada, nastojeći da uspostave ne samo vojnu i političku okupaciju, nego i opštu kulturnu dominaciju. Takva naša istorijska sudbina ostavila je duboke i neizbrisive tragove kako u biću cijele zemlje tako i u biću njenih naroda i narodnosti, to jest doprinijela je, između ostalog, raznolikosti kulturnih i etničkih elemenata što je najčešće u prošlosti iskorištavano u destruktivne svrhe. Međusobno su se sukobljavale razne ideologije, religije i jeresi, razne kulture — istočne i zapadne, razne nacije i etničke grupe i najzad, razne interesne sfere. Pri tome su kulture čitavih naroda, a onda i ti narodi, bile negirane, odbacivane i izlagane opasnosti zatiranja. Balkan, sa Jugoslavijom u središnjoj poziciji, postao je međunarodni pojam takve istorijske sudbine. Posebno je nesrećna, ali i zakonita okolnost bila što su se vladajuće klase na ovom tlu aktivno uključivale u politiku nacionalne i kulturne destrukcije, težeći uvijek da uspostave sopstvenu dominaciju na račun drugog naroda i narodnosti, oslanjajući se pri tom na strane osvajače i idući u tome sve do potpune izdaje i svog i drugih naših naroda i do otvorene kolaboracije sa okupatorima. Takva tendencija se održavala vijekovima, da bi pred drugi svjetski rat zaprijetila pravom kataklizmom.

Samo jedan progresivni, revolucionarni i humanistički pokret kakav je bio naš radnički, demokratski pokret, kome su komunisti bili vodeća snaga, uspio je da sve te suprotnosti sagleda i da ih počne rješavati. To se posebno afirmisalo kad je 1937. godine na čelo Komunističke partije Jugoslavije došao Josip Broz Tito. Njegov genije se manifestuje prije svega u tome što je on imao sluha za istoriju ovog tla i za epohu u kojoj se pojavio, pri čemu je ispoljio

izvanrednu moć dijalektičkog pronicanja i u svjetsko-istorijske tokove i njihovog stvaralačkog povezivanja sa tokovima u svojoj sopstvenoj zemlji. Kroz Tita je progovorila čitava naša istorija: naši narodi i narodnosti mogu opstati samo zajedno, u zajedničkom življenju na zajedničkoj zemlji. Lajt-motiv Titove nacionalne i humanističke politike bio je stalni poziv na bratstvo i jedinstvo. To za njega nije značilo nikakvu mehaničku, administrativnu spregu, nego punu afirmaciju svakog naroda i narodnosti, njegove istorije i kulture, pravo na samosvojan razvoj i život, zajedno sa svima koje je istorijska sudbina ovdje situirala.

Jedna od značajnih bitaka koje se danas vode u svijetu — bitka za ravnopravnost kultura, u našoj je zemlji riješena u korist kulture, u korist afirmacije kulturnog nasljeđa i kulturnog stvaralaštva svih naših naroda i narodnosti. Istovremeno Jugoslavija se i na planu međunarodne zajednice aktivno zalaže za ravnopravan odnos među svim kulturama, a protiv raznih »centrizama«, isključivosti i diskriminacije. Titova i naša politika u ovoj oblasti principijelno se zasniva na pravu na kulturu svakog naroda, bez obzira bio on veliki ili mali, razvijen ili manje razvijen, živio u svojoj nacionalnoj državi ili ne.

Zahvaljujući takvoj politici Josipa Broza Tita, komunista i svih ostalih progresivnih snaga, u Jugoslaviji je kultura svih naroda i narodnosti dobila slobodan i širok prostor za puni razvoj i afirmaciju. Izučavanje istorije i kulture svih naših naroda i narodnosti sa naučnih, humanističkih pozicija nije više nikakav tabu, nego posljednjih decenija bilježi snažan razvoj i uspon.

Upravo u klimi nacionalnih sloboda, ravnopravnosti i zajedništva nastao je i razvija se i Orijentalni institut u Sarajevu. Izučavajući našu istoriju i kulturu za vrijeme osmanske vlasti u jugoslovenskim zemljama, kao i istoriju i kulturu zemalja Srednjeg istoka i sjeverne Afrike, on, na svoj način, ostvaruje i afirmiše Titovu politiku slobode i ravnopravnosti svih naroda, dajući svoj prilog obogaćivanju naše kulture i nauke i učvršćivanju našeg mnogonacionalnog zajedništva, a zatim i međusobnom upoznavanju i saradnji sa drugim narodima u duhu pune ravnopravnosti, samostalnosti i slobodnog razvoja svakog naroda.

JOSIP BROZ TITO
(1892—1980)

While this issue of the journal was at the printers, the President of the Socialist Federal Republic of Yugoslavia, Josip Broz Tito, died.

Tito's personality has been boldly engraved not only on almost half a century of Yugoslav history but also, later, on Balkan, European and world history. The Liberation struggle, the socialist revolution of the peoples of Yugoslavia (1941—1945) and its later development were not only an expression of political freedom and the social and national aspirations of our nations and nationalities but they were also, to a great extent, an expression of aspirations towards a radical historico-cultural transformation in a region which had for centuries been a disintegrated territory and the object of military conquest and economic and cultural subjugation. Invaders from the north, south, east and west discovered the importance of the area and endeavoured not only to occupy it militarily and control it politically but also to impose a general cultural domination. It has been our fate to have a history which has left deep and indelible traces both in the country as a whole and in its nations and nationalities; history has bequeathed a cultural and ethnic diversity which in the past was very often exploited for destructive purposes. For a long time various ideologies, religions and heresies, different cultures — East and West, different nations and ethnic groups and, finally, different spheres of interest have been in mutual conflict. As a result the cultures of whole nations and then the nations themselves have been negated, cast aside and threatened by annihilation. The Balkans, with Yugoslavia occupying a central position in them, have become an international catch-word for (such) stormy history. Although they did so legally, it was particularly unfortunate that the ruling classes of each nation on this territory actively joined the policy of national and cultural destruction, aspiring always to establish their own domination at the expense of other nations and nationalities, relying for this on foreign invaders and going as far as to become traitors both to their own and to other nations in our country and openly collaborating with the forces of occupation. Such tendencies which had been lying dormant for centuries came out into the open before the Second World War with almost cataclysmic consequences.

There was only one progressive, revolutionary and humanist-inspired movement which succeeded in identifying these contradictions and began to resolve them — the Yugoslav Communist movement. This was given a fillip, in particular, when Josip Broz Tito took over the leadership of the Communist Party of Yugoslavia in 1937. His genius lays, above all, in his understanding of the history of this territory and the era in which he lived. The whole our history began to speak through Tito: our nations and nationalities can survive only together, in common accord, in a united country. The leitmotiv of his national and humanist policies was his constant call to brotherhood and unity. For him this was no mechanical, administrative device but it meant the full self-affirmation of each nation and nationality, its history and culture, the right to its own development and life together with all others whose historic fate had brought them here.

Thanks to the policies of Josip Broz Tito, Communists and all other progressive forces, the culture of all the nations and nationalities, in Yugoslavia, has acquired a broad arena for its full development and self-affirmation.

The study of the history and culture of all our nations and nationalities by those adopting a scientific approach and a humanist outlook is no longer any kind of taboo but in recent decades it has witnessed a strong development and growth.

Exactly in this climate of national freedom, equality and common accord, the Oriental Institute in Sarajevo came into existence and start its developing. Studying our history and culture in the period of Ottoman rule in Yugoslavia, in its own way, it expresses and affirms Tito's policy of promoting peace and equality amongst all the nations and makes its own contribution to the enrichment of our culture and science and to the strengthening of our multi-national community.